

Arviomuistio tuomareiden etäosallistumismahdollisuudesta hallintoprosessissa

Johdanto

Arviomuistiossa käsitellään tuomarin etäosallistumista koskevan sääntelyn mahdollisia lähtökohtia hallintoprosessissa.

Tausta

Oikeusministeriössä on valmisteltu virkatyönä oheinen arviomuistio tuomareiden etäosallistumismahdollisuudesta hallintoprosessissa.

Tavoitteet

Lähtökohtaisesti tuomarin etäosallistumismahdollisuudesta tulisi nimenomaisesti säätää. Perustuslain 21 §:ssä ja Euroopan ihmisoikeussopimuksen 6 (1) artiklassa turvattu oikeus oikeudenmukaiseen oikeudenkäyntiin eivät aiheuttane kategorisesti estettä säätää tuomarin etäosallistumismahdollisuudesta suulliseen käsittelyyn.

Tuomarin etäosallistumisesta säätämisellä voisi olla oikeudenkäyntimenettelyä joustavoittava vaikutus, mikä voisi edistää suullisten käsittelyjen suunniteltua toteutumista. Sääntelyn myötä esimerkiksi suullisen käsittelyn peruutumisista voitaisiin erinäisissä häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa välttää. Tällöin sääntely voisi edistää lainkäytön toimivuutta ja sillä voitaisiin varmistaa nykyistä paremmin oikeusturvan saatavuus tilanteissa, joissa suullisia käsittelyjä jouduttaisiin muutoin peruuttamaan.

Vastausohjeet vastaanottajille

Oikeusministeriö pyytää jakelussa mainituilta tahoilta lausuntoa oheisesta arviomuistiosta. Myös tahoilla, joilta lausuntoa ei nimenomaisesti pyydetä, on mahdollisuus antaa lausunto.

Lausunto pyydetään antamaan vastaamalla lausuntopalvelu.fi:ssä julkaistuun lausuntopyyntöön. Lausuntoa ei tarvitse lähettää erikseen sähköpostitse tai postitse.

Lausunnon antaakseen vastaajan tulee rekisteröityä ja kirjautua lausuntopalvelu.fi:hin. Tarkemmat ohjeet palvelun käyttämiseksi löytyvät lausuntopalvelu.fi:n sivuilta Ohjeet > Käyttöohjeet. Palvelun käyttöönoton tukea voi pyytää osoitteesta lausuntopalvelu.om@gov.fi.

Huomaattehan, että kaikki lausunnot ovat julkisia ja ne julkaistaan lausuntopalvelu.fi:ssä.

Aikataulu

Lausunto pyydetään toimittamaan viimeistään **torstaina 31.8.2023** lausuntopalvelu.fi kautta.

Ruotsinkielinen arviomuistio on viivästynyt. Se lisätään lausuntopalveluun sen valmistuttua. Lausuntoaika ruotsinkieliselle arviomuistiolle tulee olemaan yhtä pitkä kuin suomenkieliselle.

Valmistelijat

Lisätietoja asiasta antaa lainsäädäntöneuvos lainsäädäntöneuvos Elina Nyholm 31.7.2023 asti (puh. 029 515 0807, etunimi.sukunimi@gov.fi) ja yksikön päällikkö, lainsäädäntöneuvos Timo Makkonen (puh. 029 5150 230, etunimi.sukunimi@gov.fi) 14.8.2023 alkaen.

Linkit

<https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-400-687-3> - Arviomuistio tuomareiden etäosallistumismahdollisuudesta hallintoprosessissa

Jakelu:

Ahvenanmaan hallintotuomioistuin
Eduskunnan oikeusasiamies
Helsingin hallinto-oikeus
Hämeenlinnan hallinto-oikeus
Itä-Suomen hallinto-oikeus
Juristiliitto
Korkein hallinto-oikeus
Korkein oikeus
Markkinaoikeus
Opintotuen muutoksenhakulautakunta
Pohjois-Suomen hallinto-oikeus
Sosiaaliturva-asioiden muutoksenhakulautakunta
Suomen asianajajaliitto
Suomen tuomariliitto ry – Finlands domareförbund rf.
Tapaturma-asioiden muutoksenhakulautakunta
Tuomioistuinvirasto
Turun hallinto-oikeus
Työeläkeasioiden muutoksenhakulautakunta
Työtuomioistuin
Vaasan hallinto-oikeus
Vakuutuslaitos
Valtioneuvoston oikeuskansleri

Lausunnonantajan lausunto

1. Olisiko hallintoprosessissa tarpeen säännellä kokoonpanoon kuuluvan tuomarin etäosallistumismahdollisuudesta suulliseen käsittelyyn? Mitkä olisivat mahdolliset hyödyt ja haitat tuomarin etäosallistumismahdollisuudesta hallintoprosessissa?
2. Olisiko soveltamistilanteita tarpeen rajata arviomuistiossa esitetyillä tai muilla perusteilla? Mikä vaihtoehtoista 1–3 vaikuttaisi perustelluimmalta sääntelytavalta? Olisiko käyttöala syytä jättää yleisen soveliaisuusharkinnan varaan vai tulisiko sitä rajoittaa perustellun tai erityisen syyn vaatimuksella?
3. Olisiko tarpeen rajoittaa lainsäädännössä tuomarin etäosallistumisen paikkaa?
4. Tulisiko tuomarin etäosallistumismahdollisuutta rajoittaa joidenkin tiettyjen tilanteiden tai asiaryhmien osalta? Mitä nämä tilanteet tai asiaryhmät olisivat ja mitkä olisivat keskeiset perusteet rajoituksen tarpeellisuudelle?
5. Tulisiko tuomarin etäosallistuminen rajoittaa siten, että vähintään yhden kokoonpanoon kuuluvan tuomarin olisi oltava läsnä suullisessa käsittelyssä? Tulisiko tämän vaatimuksen koskea erityisesti istunnon puheenjohtajaa? Millainen merkitys asianosaisten suostumukselle tulisi tuomarin etäosallistumismahdollisuuden sääntelyssä antaa?
6. Olisiko tuomarin etäosallistumismahdollisuuden salliva säännös tarpeen ulottaa myös suulliseen valmisteluun? Jos säännös olisi tarpeen, niin olisiko sen suhteen perusteltua rajoittaa tuomarin etäosallistumismahdollisuuksia yleisen soveliaisuusharkinnan lisäksi?
7. Olisiko tuomarin etäosallistumisen salliva säännös tarpeen ulottaa myös katselmukseen ja tarkastukseen?
8. Aiheuttaisiko tuomarin etäosallistumisesta sääntelevä tarve tarkastella oikeudenkäynnin julkisuutta koskevia säännöksiä?
9. Muut mahdolliset ehdotukset ja näkemykset tuomarin etäosallistumista koskevaan sääntelyyn hallintoprosessissa?

Suurpää Johanna
Oikeusministeriö

Nyholm Elina
Oikeusministeriö